

ความท้าทายและกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE): กรณีศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Challenges in and Strategies for Developing Graduate Programs Following Outcome-Based Education (OBE): A Case Study of the Master of Arts Program in Applied English Language Studies, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkhla University

กิตติปัทม์ แสงงาม^{1*}
Kittipat Sangngam^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความท้าทายในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรในปี 2564 และกลยุทธ์ในการจัดการความท้าทายเพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาตามแนวทาง OBE เป็นการถอดบทเรียนโดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทาง OBE และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 เป็นแนวทางในการศึกษา หลักสูตรตัวอย่างที่เลือกสำหรับการศึกษาโดยใช้วิธีแบบเจาะจง คือ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในช่วงปี พ.ศ. 2562-2564 รวมทั้งมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและเรียบเรียงประเด็นเป็นลำดับขั้นตอน ผลการวิจัยพบความท้าทายในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตร ดังต่อไปนี้ 1) การปรับเปลี่ยนระบบและโครงสร้างหน่วยงานใหม่ของมหาวิทยาลัยในระหว่างที่มีการปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทาง OBE 2) การเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาวะวิกฤตโควิด-19 3) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปและ 4) ความท้าทายในการบรรจุรายวิชาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับกลยุทธ์ในการจัดการความท้าทายเพื่อการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ได้แก่ 1) การสร้างแผนปฏิบัติการ 2) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหลักสูตรย้อนหลัง 3 ปี 3) การวิเคราะห์แผนผังความเชื่อมโยงของ PLOs กับ มคอ.2 ที่ปรับปรุงใหม่ 4) การมีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร 5) การประยุกต์ใช้ฐานข้อมูลรายละเอียดหลักสูตรอื่น และ 6) การทำงานเป็นทีมโดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุน

คำสำคัญ: ความท้าทายและกลยุทธ์ การพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์

Abstract

This research aimed to study 1) challenges in 2021 graduate program curriculum improving process and 2) the strategies use to overcome the challenges in developing graduate program curriculum following Outcome-Based Education (OBE). This qualitative research was conducted by applying lesson learned method, Outcome-Based Education (OBE) knowledge, and the standard *Criteria for Graduate Studies Curriculum 2015 as the guideline*. The Master of Arts program in Applied English Language Studies, 2021 revised curriculum was purposively sampled for the study. The data were collected via documentary review, in-depth interviews, and participatory observations during the years 2019-2021. The content analysis was performed

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา 90110

¹ Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkhla, 90110

*Corresponding author: e-mail: kittipat.libartspsu@gmail.com

Received: November 13, 2021, Accepted: November 29, 2021, Published: May 8, 2022

along with the sequencing of issues involved. The results revealed the challenges of the curriculum improvement process into four main areas: 1) the modification of the university system and internal restructuring of the organization during the time of the OBE-driven curriculum revision; 2) the collection of data from stakeholders during the COVID-19 crisis; 3) the specification of program learning outcomes (PLOs) for the new curriculum to fulfill changing needs of program stakeholders; and 4) the new university policy necessitating modular courses in graduate programs while stipulating the number of credits allowed. It was additionally found that the strategies adopted by the chosen program to overcome the challenges included 1) an action plan development; 2) performance analysis of the program over the past three years; 3) the mind mapping technique depicting linkage between PLOs and updated details of new curriculum (TQF 2); 4) continuous participation in the revision process of curriculum development experts; 5) the application of TQF2 databases and 6) technologically enhanced teamwork.

Keywords: challenges and strategies, curriculum development, graduate program improvement, Outcome-Based Education

บทนำ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ภายใต้สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยภายใต้แนวคิดประเทศไทย 4.0 ที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้และนวัตกรรมให้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคนและสถาบันความรู้เพื่อเป็นแหล่งปัญญาให้แก่สังคม สร้างงานวิจัยและนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ท้าทายของสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ที่ต้องการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เพื่อให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นประเทศรายได้สูง มีความพร้อมในทุกมิติทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2560) มหาวิทยาลัยจึงมีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจของหน่วยงานให้สอดคล้องกับบทบาทใหม่ของมหาวิทยาลัยที่ต้องคำนึงถึงการพลิกวิกฤติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้เป็นโอกาสในการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถตอบโจทย์ความท้าทายดังกล่าว มหาวิทยาลัยจึงจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนสู่อนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างกลไกการทำงานเชิงรุกที่จะต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ผู้เรียน และการแก้ปัญหาประเทศ ผ่านงานวิจัยและบริการวิชาการ ตลอดจนการผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน โดยให้สำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นหน่วยงานในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) ทั้งกระบวนการการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ของทุกหลักสูตรทั้งระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา (สำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้, 2562) เพื่อให้การจัดการศึกษาทุกระดับของมหาวิทยาลัยตรงตามกรอบภาวะความต้องการของตลาดงานที่แท้จริง มีความทันสมัย มีความหลากหลาย และยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน สามารถแก้ไขปัญหาและค้นคว้าได้ด้วยตนเองนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนและการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติในสถานการณ์จริง รวมทั้งแก้ปัญหาจริงของชุมชนและท้องถิ่นได้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2560)

การพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE) เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย (PSU Education Transformation) เกิดขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2561–2565 โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาระบบการจัดการในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสมรรถนะของพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมหาวิทยาลัยออกนโยบายให้ทุกหลักสูตรต้องดำเนินการทบทวนการจัดการและการพัฒนาหลักสูตรให้

เป็นไปตามแนวทาง OBE เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสามารถขยายความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้ด้วย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2562) รวมทั้งใช้แนวทางการดำเนินงานดังกล่าวควบคู่กับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 ข้อ 17 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) กล่าวคือ ต้องการให้ OBE รวมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ตามรอบการปรับปรุงทุก ๆ 5 ปี ซึ่งทุกหลักสูตรจะต้องดำเนินการตามเกณฑ์ดังกล่าวอยู่แล้ว ประกอบกับในช่วงเวลาเดียวกันนี้มหาวิทยาลัยอยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนระบบและโครงสร้างหน่วยงานใหม่ของมหาวิทยาลัย ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรอย่างมาก และมีความไม่ชัดเจนในกระบวนการหลายประเด็น เช่น รายละเอียดและการจัดเอกสารประกอบการเสนอหลักสูตร ขั้นตอนการเสนอหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เป็นต้น ทำให้เกิดความท้าทายกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับหลักสูตร หน่วยงานระดับคณะ จะต้องมีการปรับตัว มีความกระตือรือร้น และค้นหากลยุทธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพจากหน่วยงานของตนเองผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งกำลังคนที่มีประสบการณ์ ความรู้ การแก้ไขปัญหา และความร่วมมือจากงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้แล้วเสร็จทันระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดได้

จากภาพสะท้อนการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่เกิดขึ้น แนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์จึงเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของคณะศิลปศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา และมีผลชัดเจนต่อเนื่องต่อกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของคณะศิลปศาสตร์จนถึงปัจจุบัน เพื่อตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยที่ต้องการให้ทุกหลักสูตรดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทาง OBE ให้แล้วเสร็จ ภายในต้นปี พ.ศ. 2564 คณะศิลปศาสตร์จึงมอบหมายผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรตามกรอบแผนปฏิบัติการที่มหาวิทยาลัยกำหนดอย่างเคร่งครัด ในระหว่างปี พ.ศ. 2560-2564 มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทาง OBE ให้แล้วเสร็จ จำนวน 4 หลักสูตร ซึ่งแต่ละหลักสูตรจะมีกำหนดช่วงเวลาตามแผนและใช้ระยะเวลาในการพัฒนาหลักสูตรมากน้อยแตกต่างกันออกไป โดยหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา เป็นหลักสูตรลำดับสุดท้ายที่ได้รับการปรับปรุง (งานบัณฑิตศึกษา, 2564) ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความท้าทายที่เกิดขึ้นในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทาง OBE และกลยุทธ์ในการจัดการความท้าทายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางดังกล่าว โดยเลือก หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นกรณีศึกษา โดยหวังว่าผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรอื่น ๆ และข้อมูลสะท้อนกลับให้คณะหรือมหาวิทยาลัยในการวางแผน กำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของหลักสูตร ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของคณะ และมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความท้าทายในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ตามแนวทาง OBE
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการจัดการความท้าทายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ตามแนวทาง OBE

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยใช้เหตุผลในการเลือกเพื่อความเหมาะสมในการวิจัย (ชูศรี, 2560) ประกอบด้วย ผู้บริหารที่มีหน้าที่พิจารณา กลั่นกรองและมีอำนาจลงนามให้ความเห็นชอบการเสนอหลักสูตรระดับคณะ จำนวน 2 คน คณะกรรมการ

ปรับปรุงหลักสูตรที่มีหน้าที่ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาหลักสูตรที่มีหน้าที่พิจารณารายละเอียดหลักสูตร จำนวน 2 คน อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำ จำนวน 3 คน และ เจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาที่มีหน้าที่ประสานงานและจัดทำเอกสารการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 11 คน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงถอบทเรียนจากกรณีศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยการเลือกหลักสูตรที่จะศึกษาแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. เอกสาร แนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ ต้นแบบ มคอ.2 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง OBE และบันทึกการประชุม

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การศึกษา และมีโครงสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง OBE ตามเป้าหมายที่กำหนด แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความท้าทายในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทาง OBE และตอนที่ 3 กลยุทธ์ในการจัดการความท้าทายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง OBE

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2562 ถึง เดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2564 โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ตามบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประชุมคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา นำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก แปลความหมาย สรุปประเด็นจากผู้ให้ข้อมูล และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (วัชรินทร์, 2562) จากนั้นนำมาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ประเด็นสำคัญเป็นหัวข้อและลำดับขั้นตอน โดยใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทาง OBE (สำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้, 2562 และจิตติมา และคณะ, 2564) และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปผลการศึกษาเพื่อนำเสนอในรูปแบบความเรียง ตาราง และแผนภาพ

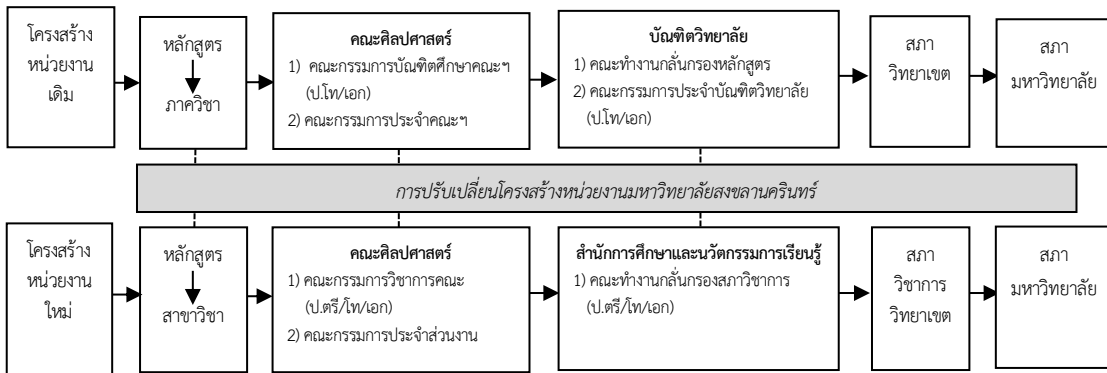
ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ค้นพบจากกรณีศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความท้าทายในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ตามแนวทาง OBE แบ่งออกเป็น

1.1 การปรับเปลี่ยนระบบและโครงสร้างหน่วยงานใหม่ของมหาวิทยาลัยในระหว่างที่มีการปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทาง OBE โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนบทบาทการทำงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพิจารณาหลักสูตรหลายหน่วยงานอย่างพลิกผัน ตั้งแต่ระดับสาขาวิชา ระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัย มีการปรับลดขนาดองค์กร รวมทั้งปรับลดบุคลากรโดยโอนย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงานทั้งระบบ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจนโยบาย ขั้นตอนการดำเนินงานและผู้ปฏิบัติงานใหม่ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้มีประสิทธิภาพและทันกำหนดเวลา จากผลการวิจัยสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบขั้นตอนการเสนอหลักสูตรตามโครงสร้างหน่วยงานเดิมและโครงสร้างหน่วยงานใหม่ ดังแสดงใน ภาพที่ 1

ความท้าทายและกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE):
กรณีศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาพที่ 1 การเปรียบเทียบขั้นตอนการเสนอหลักสูตรตามโครงสร้างหน่วยงานเดิมและโครงสร้างหน่วยงานใหม่

นอกจากนี้สำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาการเสนอหลักสูตรทุกระดับ มีนโยบายที่จะทำให้การเสนอหลักสูตรทุกระดับมีมาตรฐานเดียวกัน จึงมีการออกข้อกำหนดและการปรับเปลี่ยนการเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอย่างต่อเนื่องและบ่อยครั้ง ส่งผลให้หลักสูตรที่อยู่ระหว่างกระบวนการต้องแก้ไขเพิ่มเติมเอกสารหลายครั้งและบางเอกสารมีความซ้ำซ้อน รวมถึงต้องใช้เวลารวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมหรือต้องประชุมหารือร่วมกันในการเพิ่มเติมข้อมูลเป็นการเร่งด่วนภายใต้กรอบเวลาที่จำกัด สร้างความกดดันอย่างมาก โดยสามารถสรุปประเด็นหลัก ๆ ที่สร้างความท้าทายด้านกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1.1.1 การปรับปรุงต้นแบบเล่ม มคอ.2 ใหม่ โดยเพิ่มหัวข้อย่อย และเปลี่ยนจุดเน้นการพิจารณาใหม่ที่แตกต่างจากต้นแบบฉบับเดิมของบัณฑิตวิทยาลัย โดยสามารถสรุปผลวิเคราะห์หัวข้อย่อยและจุดเน้นการพิจารณาใหม่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปรายละเอียดต้นแบบ มคอ.2 หัวข้อย่อย และองค์ประกอบใหม่ (มคอ.2)

หมวดที่ (มคอ.2)	หัวข้อย่อย	จุดเน้นการพิจารณาใหม่
หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	ชื่อปริญญาและสาขาวิชา อาชีพที่สามารถประกอบได้ภายในสำเร็จการศึกษา	สะท้อนจุดเด่น/คุณลักษณะเฉพาะของหลักสูตรอย่างชัดเจน ต้องเป็นกลุ่มอาชีพที่สามารถประกอบอาชีพได้จริง
หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร	ปรัชญาและวัตถุประสงค์ หลักสูตร	สอดคล้องกับ PLOs/ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ สะท้อนจุดเด่น และคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละหลักสูตรอย่างชัดเจน
หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร	รายวิชา (ชุดรายวิชา) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำวิจัย	มีชุดรายวิชาบรรจุในหลักสูตรอย่างน้อย 1 รายวิชา และต้องมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต ต้องเป็นหัวข้อวิจัยที่ได้มาจากปัญหาจากหน่วยงานหรือชุมชนจริง/เน้นการลงพื้นที่ปฏิบัติงานจริง และใช้พื้นที่จริงในการเป็นฐานการเรียนรู้
หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล	การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษา ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs) ความคาดหวังของผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อสิ้นปีการศึกษา	สอดคล้องกับ PLOs/ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ สะท้อนจุดเด่น และคุณลักษณะเฉพาะอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ PLOs/ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ สอดคล้องกับมาตรฐานด้านผลลัพธ์ของผู้เรียน/สอดคล้องตามมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เน้นสิ่งที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษานั้น ๆ และต้องสะท้อนผู้มีความรู้ความสามารถรอบรู้ด้าน การสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง
ภาคผนวก	การดำเนินการตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE) ข้อมูลชุดวิชา (Module)	แสดงการกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและวิธีการได้มาซึ่งสมรรถนะที่จำเป็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน แสดงความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถาบัน รวมทั้งการใช้ backward curriculum design ในการออกแบบรายวิชา ระบุรายละเอียดชุดรายวิชา ที่มีความสมบูรณ์ของเนื้อหาในตัวเอง และสามารถเปิดสอนให้แก่นักศึกษาในระบบและผู้เรียนที่ไม่ใช่นักศึกษา

1.1.2 การปรับปรุงแบบรายงานสรุปข้อมูลหลักสูตร ผลการศึกษาพบว่า เอกสารส่วนนี้เป็นเอกสารที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง เนื่องจากเป็นเอกสารแนบไม่รวมอยู่ใน มคอ.2 ทำให้มีความไม่แน่นอน และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามความต้องการของคณะกรรมการพิจารณาในระดับมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ข้อมูลสถิติ สรุปจุดเด่นและเอกลักษณ์ของหลักสูตร ความแตกต่างระหว่างหลักสูตรเดิมกับหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ ความแตกต่างจากหลักสูตรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ/ยุทธศาสตร์วิทยาเขต/ความต้องการของตลาด จำนวน Module ที่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไป ลงทะเบียนเรียนเพื่อ re-skills/up-skills รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาสาระในหลักสูตรและการบูรณาการการสอนกับศาสตร์ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ความสอดคล้องของหลักสูตรกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 10 ปี ข้างหน้า และผลการดำเนินการของหลักสูตรในรอบ 5 ปีย้อนหลัง ซึ่งประเด็นต่าง ๆ ข้างต้นหลักสูตรอาจจำเป็นต้องมีการรายงานข้อมูลต่างหากหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นผู้กำหนดในแต่ละรอบการเสนอการพิจารณา

1.2 การเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาวะวิกฤตโควิด-19 สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส COVID-19 ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับกำหนดการเก็บข้อมูลความต้องการจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลกระทบอย่างฉับพลันทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนการดำเนินการที่วางไว้ได้ สร้างความท้าทายต่อกระบวนการเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างมาก ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรได้ปรับเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมภายใต้ภาวะวิกฤตโรคระบาดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้สอนและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบันทั้งชาวไทยและต่างชาติ ผู้เรียนในอนาคต นักศึกษาปริญญาตรี ผู้ปฏิบัติงานภาครัฐและเอกชน และผู้ใช้บัณฑิต เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง OBE และดำเนินการได้ทันเวลาตามแผนปฏิบัติการเดิม โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่านโปรแกรม Google form ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึกผ่านระบบออนไลน์

1.3 การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาข้อมูลเอกสารหลักสูตรฉบับเดิม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) พบว่าหลักสูตรไม่ได้มีการกำหนด PLOs ใน มคอ.2 ประกอบกับผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรนี้ แบ่งออกเป็น 9 ข้อ แยกตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะเฉพาะคือ 1) สมรรถนะทางภาษาอังกฤษขั้นสูง 2) ความรู้ด้านภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา 3) ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินการและเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านภาษาอังกฤษ 4) ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ 5) ทักษะความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ คุณลักษณะทั่วไป คือ 1) คุณธรรมและจรรยาบรรณการวิจัยขั้นสูง 2) ความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม 3) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและความหลากหลาย 4) ทักษะการแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการเปลี่ยนแปลงไปและแตกต่างจากหลักสูตรเดิมที่ต้องการเน้นเพียงการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (ภาควิชาภาษาและภาษาศาสตร์, 2560) หลักสูตรจึงต้องกำหนด PLOs ขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในปัจจุบัน รวมทั้งสะท้อนจุดเด่นและเอกลักษณ์ของหลักสูตรที่ชัดเจนขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้ผลักดันให้หลักสูตรต้องทำการพลิกโฉมครั้งใหญ่ กล่าวคือต้องมีการเปลี่ยนชื่อหลักสูตรใหม่ให้ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยเปลี่ยนจากสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ เป็น สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา รวมถึงการปรับเปลี่ยนปรัชญาหลักสูตรวัตถุประสงค์ จุดเด่นคุณลักษณะเฉพาะ และการออกแบบรายวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับ PLOs ใหม่และกลุ่มผู้เรียนในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไปอีกด้วย

1.4 ความท้าทายในการบรรจุรายวิชาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ด้วยข้อจำกัดของหน่วยกิตตลอดหลักสูตรในระดับปริญญาโทตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิตค่อนข้างมาก และต้องมีการแบ่งหน่วยกิตส่วนหนึ่งสำหรับรายวิชาวิทยานิพนธ์สำหรับ แผน ก1 ก2 และสารนิพนธ์สำหรับแผน ข ฉะนั้นการกำหนด

นโยบายให้ทุกหลักสูตรบรรจุชุดรายวิชาอย่างน้อย 1 รายวิชา และต้องมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต ทำให้การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชายากขึ้น ทั้งนี้หลักสูตรจะต้องคำนึงถึงผลกระทบการบริหารจัดการหน่วยกิตหลายด้าน ได้แก่ การกำหนดหน่วยกิตของชุดรายวิชาต้องไม่กระทบต่อหน่วยกิตตลอดหลักสูตร จำนวนหน่วยกิตในการเรียนต่อภาคการศึกษาต้องไม่มากเกินไป รวมทั้งการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกเรียนรายวิชาได้ทั้งชุดรายวิชาและรายวิชาปกติ นอกจากนี้การออกแบบเนื้อหาต้องมีความเข้มข้นเหมาะสมกับหน่วยกิต และสามารถจัดการสอนเสร็จสิ้นภายในภาคการศึกษาด้วย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรนี้มีวิธีการแก้ไขปัญหาคือจำกัดดังกล่าวด้วยการกำหนดให้หน่วยกิตของชุดรายวิชาเท่ากับ 6((5)-2-11) หน่วยกิตเท่ากันทุกรายวิชา และแบ่งการออกแบบชุดรายวิชาเป็น 2 กลุ่ม คือ ชุดรายวิชาที่เป็นรายวิชาบังคับเฉพาะสำหรับแผน ข และชุดรายวิชาที่เป็นรายวิชาเลือกสำหรับแผน ก1 ก2 และแผน ข โดยสามารถเลือกเรียนชุดรายวิชาหรือรายวิชาปกติแทนกันได้ จากนั้นกำหนดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับหน่วยกิตและระยะเวลาสอน แนวทางดังกล่าวทำให้หลักสูตรวางแผนหน่วยกิตต่อภาคการศึกษาได้ยืดหยุ่นมากขึ้น และไม่กระทบต่อโอกาสในการเลือกศึกษารายวิชาของนักศึกษามากนัก

2. กลยุทธ์ในการจัดการความท้าทายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ตามแนวทาง OBE ผลจากการศึกษาพบว่าหลักสูตรกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการความท้าทายอย่างเป็นระบบ ดังนี้

2.1 การสร้างแผนปฏิบัติการ (Action plan) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบเวลาจำกัดตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ซึ่งตามประกาศจากสำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้ กำหนดให้หลักสูตรนี้ปรับปรุงให้แล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ด้วยกรอบระยะเวลานี้หลักสูตรจะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรแล้วเสร็จก่อนกำหนดรอบปรับปรุงปกติกว่า 1 ปีการศึกษา จากเดิมซึ่งต้องแล้วเสร็จภายในปีการศึกษา 2564 และเพื่อเปิดสอนปีการศึกษา 2565 หลักสูตรจึงต้องกำหนดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกกระบวนการ และนำไปใช้ได้จริง ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรนี้ได้มีการประชุมคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการร่วมกัน ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติตลอดระยะเวลาปรับปรุงหลักสูตร เพื่อลดโอกาสผิดพลาดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยสามารถแบ่งแผนปฏิบัติการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมการ กำหนดระยะเวลาดำเนินการ 4 เดือน (ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) พิจารณาหาบทามและเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องสาขาวิชา และมีชื่อเสียงจากสถาบันการศึกษาชั้นนำทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) วิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงานของหลักสูตรย้อนหลัง 3) กำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเน้นเฉพาะกลุ่ม High Power/High Impact ได้แก่ ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบันชาวไทยและต่างชาติ ผู้เรียนในอนาคต นักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ปฏิบัติงานภาครัฐและเอกชน และผู้ใช้บัณฑิต 4) ออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ 5) การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูล

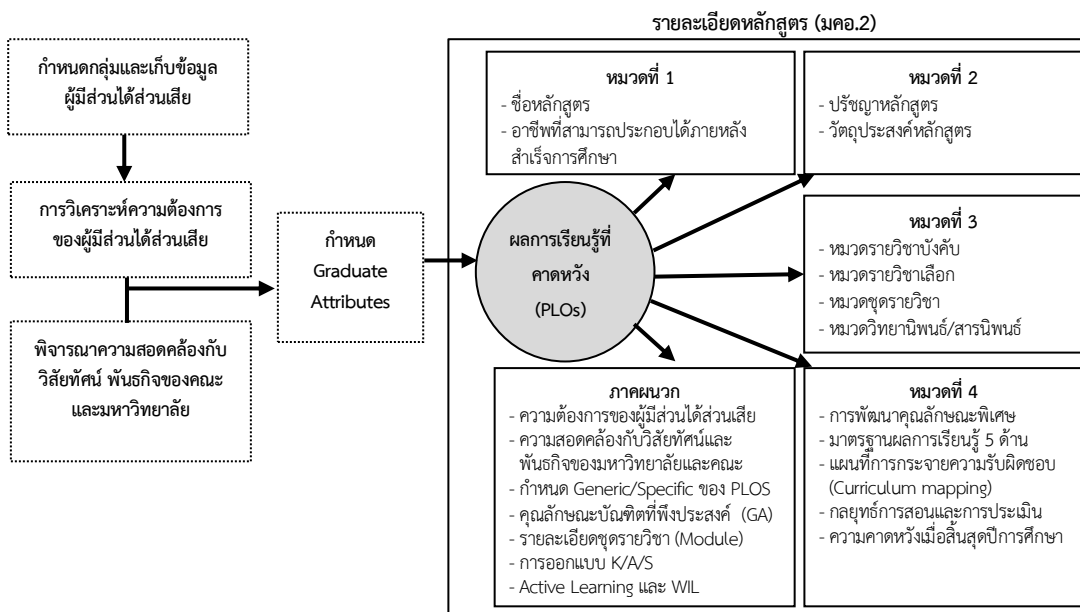
ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร กำหนดระยะเวลาดำเนินการ 5 เดือน (ระหว่างเดือนมีนาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2563) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์ความต้องการจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสัดส่วนที่เหมาะสม 2) กำหนด PLOs ที่สะท้อนถึงความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จุดเด่นและเอกลักษณ์ของหลักสูตรอย่างชัดเจน รวมทั้งปรับชื่อหลักสูตร ปรัชญาหลักสูตร วัตถุประสงค์ พิจารณาความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของคณะและมหาวิทยาลัย 3) ออกแบบรายวิชา เนื้อหารายวิชา ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา (CLOs) และหน่วยกิตรายวิชา รวมทั้งพิจารณาความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4) เสนอเล่ม มคอ.2 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพ และ 5) แก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 3 การเสนอหลักสูตรเพื่อการพิจารณา กำหนดระยะเวลาดำเนินการ 6 เดือน (ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563-มกราคม พ.ศ. 2564) เมื่อพัฒนาหลักสูตรปรับปรุงตามกระบวนการเรียบร้อยแล้ว กำหนดให้มีการเสนอเล่ม มคอ.2 พร้อมแบบสรุปข้อเสนอหลักสูตรเข้าสู่กระบวนการพิจารณาจาก

คณะกรรมการชุดต่าง ๆ คือ ที่ประชุมสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ คณะกรรมการวิชาการคณะศิลปศาสตร์ คณะกรรมการประจำส่วนงานคณะศิลปศาสตร์ คณะทำงานกลั่นกรองสภาวิชาการ สภาวิชาการวิทยาเขต และ สภามหาวิทยาลัย ตามลำดับ ซึ่งในการพิจารณาจากคณะกรรมการแต่ละชุดข้างต้นมีการกำหนดให้หลักสูตร ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้สามารถเสนอเข้ารับ การพิจารณาทันตามรอบการประชุมคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรในลำดับถัดไปได้ โดยการพัฒนหลักสูตรนี้ สามารถเสนอวาระและแก้ไขปรับปรุงตามมติข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ทันตามรอบเวลาประชุมคณะกรรมการชุด ต่าง ๆ ทุกชุดจนสิ้นสุดกระบวนการปรับปรุงหลักสูตร

2.2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหลักสูตรย้อนหลัง 3 ปี รายงานผลการดำเนินงาน ย้อนหลังของหลักสูตรเชิงลึกที่ถูกต้องจะช่วยให้ภาพรวมของผลผลิตของหลักสูตรที่ผ่านมาได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรนี้ใช้ข้อมูลสรุปผล การดำเนินงานที่ผ่านมาของหลักสูตรตั้งแต่ปีการศึกษา 2560-2562 ซึ่งเป็นข้อมูลเฉพาะของหลักสูตรเดิม (หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2560) โดยงานบัณฑิตศึกษาเป็นผู้รายงานข้อมูลและเสนอผลวิเคราะห์แบ่งเป็น 6 ประเด็น คือ 1) ผลงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา เพื่อพิจารณาหัวข้อและขอบเขตการทำวิจัย 2) ผลงานตีพิมพ์ในวารสารทาง วิชาการและการนำเสนอในที่ประชุมทางวิชาการ เพื่อพิจารณาศักยภาพในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยของ นักศึกษา 3) การมีงานทำของบัณฑิต เพื่อพิจารณาแนวโน้มของการประกอบอาชีพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา 4) สถิติจำนวนนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ เพื่อพิจารณาแนวโน้มความต้องการเข้าศึกษาต่อ 5) ผลงานที่ สร้างประโยชน์แก่ชุมชน เพื่อพิจารณาการนำผลงานวิจัยไปใช้เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนหรือสังคม และ 6) ข้อมูลการทำความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อรวบรวมข้อมูลเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ และ การจัดกิจกรรมโครงการเสริมหลักสูตร

2.3 การวิเคราะห์แผนผังความเชื่อมโยงของ PLOs กับ มคอ.2 ที่ปรับปรุงใหม่ PLOs ถือเป็น แกนหลักที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากมีความเชื่อมโยงไปกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของมคอ.2 หลายส่วน ผลการวิจัยพบว่า การสร้างแผนผังความเชื่อมโยงระหว่าง PLOs กับองค์ประกอบต่าง ๆ ของมคอ.2 นั้น มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้การพัฒนาหลักสูตรสามารถดำเนินการได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพเห็น ความเชื่อมโยงกับส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ง่าย และตรงประเด็นมากขึ้น โดยจากผลการศึกษาสามารถประมวล เป็นแผนผังการวิเคราะห์ความเชื่อมโยง PLOs กับ มคอ.2 ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนผังการวิเคราะห์ความเชื่อมโยง PLOs กับ มคอ.2 ที่ปรับปรุงใหม่

2.4 การมีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องของผู้เชี่ยวชาญด้าน

การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือการปรับปรุงหลักสูตรตามรอบการปรับปรุงทุก 5 ปี ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ถือเป็นช่วงระยะเวลาเว้นวรรคที่ค่อนข้างยาว ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าว หลักสูตรอาจมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรชุดใหม่มาบริหารแทนชุดเดิมที่หมดวาระ หรือมีการแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรใด ๆ มาก่อน อาจส่งผลให้เกิดความชะงักงันในการบริหารจัดการหลักสูตร หรือบุคลากรขาดความเข้าใจหลักเกณฑ์ในการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรนี้มีการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือจากการแต่งตั้งที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชา และอาจารย์ประจำหลักสูตร เพื่อร่วมประชุมวางแผนกำหนดการวางแผนปฏิบัติการ ให้ข้อเสนอแนะ ชี้แจงรายละเอียดการออกแบบหลักสูตรที่จำเป็น มีความถูกต้อง สามารถอธิบายถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ของแผนการดำเนินงานได้อย่างทันท่วงที เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นผิดพลาดก่อนเสนอหลักสูตรเข้าที่ประชุมคณะกรรมการฯ สามารถช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรดำเนินการเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาด และการแก้ไขในประเด็นปลีกย่อยได้เป็นอย่างดี

2.5 การประยุกต์ใช้ฐานข้อมูลรายละเอียดหลักสูตรอื่น การพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตรสำหรับสถาบันอุดมศึกษาถือว่าเป็นกระบวนการที่ทุกหลักสูตรต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน งานบัณฑิตศึกษาเป็นหน่วยงานสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จึงให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมฐานข้อมูล มคอ.2 ของทุกหลักสูตรที่เปิดสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2563 เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการวางแผนการบริหารหลักสูตรแต่ละหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรนี้ได้นำฐานข้อมูลรายละเอียดของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่ผ่านปรับปรุงตามแนวทาง OBE ระหว่างปี พ.ศ. 2562-2563 จำนวน 4 หลักสูตร มาวิเคราะห์รูปแบบการเขียน ภาษาที่ใช้ เพื่อประยุกต์และปรับปรุงต่อยอดให้เหมาะสมกับบริบทของหลักสูตรตนเอง

2.6 การทำงานเป็นทีมโดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุน จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส COVID-19 ส่งผลให้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ต้องใช้การทำงานเป็นทีมผ่านการประชุมระดมสมองในห้องประชุมซึ่งไม่สามารถทำได้เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรนี้ปรับวิธีการทำงานโดยยังคงเน้นการมีส่วนร่วมเช่นเดิม ด้วยวิธีการมอบหมายภาระงานให้คณะกรรมการแต่ละคนรับผิดชอบงานที่แตกต่างกันตามความถนัดให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบที่ต้องจัดทำ จากนั้นสรุปข้อมูลเบื้องต้นก่อนนำเข้าที่ประชุมเพื่อพิจารณา และใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้การทำงานมีความต่อเนื่องและเน้นการรับรู้ข้อมูลความคืบหน้าในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ ใช้การประชุมผ่านระบบออนไลน์ควบคู่กับการประชุมในห้องประชุมเท่าที่จำเป็น มีการอัปโหลดไฟล์เอกสารล่าสุดในพื้นที่จัดเก็บข้อมูลออนไลน์เพื่อให้กรรมการทุกคนสามารถเข้าถึงและแก้ไขข้อมูลพร้อมกันในเวลาเดียวกันได้

สรุปผลการวิจัย

1. ความท้าทายในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ตามแนวทาง OBE สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็น คือ 1) การปรับเปลี่ยนระบบและโครงสร้างหน่วยงานใหม่ของมหาวิทยาลัยในระหว่างที่มีการปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทาง OBE 2) การเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาวะวิกฤตโควิด-19 3) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป และ 4) ความท้าทายในการบรรจุชุดรายวิชาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

2. กลยุทธ์ในการจัดการความท้าทายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ตามแนวทาง OBE สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 กลยุทธ์ คือ 1) การสร้างแผนปฏิบัติการ 2) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหลักสูตรย้อนหลัง 3 ปี 3) การวิเคราะห์แผนผังความเชื่อมโยงของ PLOs กับ มคอ.2 ที่ปรับปรุงใหม่ 4) การมีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร 5) การประยุกต์ใช้ฐานข้อมูลรายละเอียดหลักสูตรอื่น และ 6) การทำงานเป็นทีมโดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุน

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. ความท้าทายในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ตามแนวทาง OBE มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 การปรับเปลี่ยนระบบและโครงสร้างหน่วยงานใหม่ของมหาวิทยาลัยในระหว่างที่มีการปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทาง OBE จากผลการวิจัยพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความท้าทายในการปรับปรุงหลักสูตรสืบเนื่องจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภายในและบทบาทการทำงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพิจารณาเสนอหลักสูตรที่มีการพลิกผันอย่างฉับพลัน โดยสำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามภารกิจในการกำกับมาตรฐานหลักสูตรเป็นหลักเมื่อเทียบกับการออกแบบกระบวนการปรับปรุง พัฒนา กระบวนการบริหารงาน ทรัพยากรและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้หลักสูตรสามารถบรรลุเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ตามแผนที่หลักสูตรกำหนดไว้ ส่งผลกระทบอย่างมากต่อกระบวนการพิจารณาเสนอหลักสูตรทั้งระบบ บางหลักสูตรอาจต้องใช้เวลาในกระบวนการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรนานจนไม่สามารถรับนักศึกษาใหม่ได้ทันตามรอบปีการศึกษา ทำให้เสียโอกาสในการเพิ่มจำนวนนักศึกษา (ดำรงศักดิ์, 2564) จากสถานการณ์ดังกล่าวมหาวิทยาลัยจะต้องศึกษาผลกระทบอย่างจริงจังและวางแผนการปรับโครงสร้างองค์กรอย่างรอบคอบมากขึ้น เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันทำให้องค์กรรวมทั้งหลักสูตรสามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (McGill, 1977)

1.2 การเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาวะวิกฤตโควิด-19 จากผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลให้การพัฒนาศูนย์กลางหลักสูตรนี้มีการปรับวิธีการเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับสถานการณ์โดยเปลี่ยนมาใช้ระบบออนไลน์เป็นหลัก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รสวลีย์ และคณะ (2564) พบว่า ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อบุคคลทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งการดำเนินชีวิต การเรียนการสอนและการทำงาน ทำให้มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมตามสถานการณ์โดยใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารแทนรูปแบบเดิม

1.3 การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับเปลี่ยนของหลักสูตรนี้ ทั้งการเปลี่ยนชื่อหลักสูตร ปรัชญา วัตถุประสงค์ จุดเด่น รายวิชา และ PLOs สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุวัต และคณะ (2564) พบว่า การออกแบบหลักสูตรต้องนำข้อมูลความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากำหนด PLOs หรือสมรรถนะที่ควรมีของนักศึกษาในหลักสูตร และนำมาออกแบบรายวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรเพื่อให้ผลิตบัณฑิตได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับ พิชัย (2564) ซึ่งได้ทำการพัฒนาศูนย์กลางหลักสูตรตามแนวทาง OBE โดยมีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นข้อมูลจำเพาะของหลักสูตร ก่อนการออกแบบรายวิชาและโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งการกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละหลักสูตรอาจกำหนดที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันได้

1.4 ความท้าทายในการบรรจุรายวิชาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า นโยบายดังกล่าวเป็นแนวปฏิบัติเฉพาะของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้แต่ละหลักสูตรสามารถออกแบบได้อิสระตามบริบทของหลักสูตร จากการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลชุดรายวิชาของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาอื่นในคณะศิลปศาสตร์ระหว่างปี พ.ศ. 2562-2563 พบว่า แต่ละหลักสูตรมีการออกแบบและกำหนดหน่วยกิตชุดรายวิชาแตกต่างกันไปตามบริบทของหลักสูตรเอง ส่วนใหญ่จัดให้ชุดรายวิชาเป็นรายวิชาเลือก และมีจำนวน 3 ชุดรายวิชาขึ้นไป (งานบัณฑิตศึกษา, 2564)

2. กลยุทธ์ในการจัดการความท้าทายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ตามแนวทาง OBE สามารถนำประเด็นมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การสร้างแผนปฏิบัติการ จากผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอน รายละเอียดการดำเนินงานและกำหนดกรอบเวลาที่ครบถ้วนชัดเจนของแผนปฏิบัติการ สามารถทำให้การพัฒนาหลักสูตรนี้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น โดยสามารถพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง OBE ในระยะที่ 2 เสร็จภายในเวลาเพียง 5 เดือน และเปิดสอนได้ก่อนระยะเวลาตามเกณฑ์ที่กำหนด 1 ปี สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของ มารุต (2562)

พบว่า ในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีความเป็นระบบอย่างยิ่ง โดยเฉพาะระบบการออกแบบหลักสูตรซึ่งเป็นระบบตั้งต้นของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับระบบอื่น ๆ ต่อไป

2.2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของหลักสูตรย้อนหลัง 3 ปี จากผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงานของหลักสูตรที่ผ่านมา สามารถใช้เป็นแนวทางการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรได้ สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ เบญจวรรณ (2558) พบว่า ในขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ก่อนการนำมาออกแบบหลักสูตรเสมอ

2.3 การวิเคราะห์แผนผังความเชื่อมโยงของ PLOs กับ มคอ.2 ที่ปรับปรุงใหม่ จากผลการวิจัยพบว่า การแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของ PLOs ที่เปรียบเสมือนแกนกลางการพัฒนาหลักสูตร กับมคอ.2 นั้น สามารถช่วยให้คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรเห็นความสำคัญของ PLOs ที่จะนำไปสู่การกำหนดข้อกำหนดหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหารายวิชา รวมทั้งแนวทางการจัดการเรียนการสอน และวิธีการวัดผลประเมินผล เพื่อให้บัณฑิตที่จบจากหลักสูตรมี PLOs ตามที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย (ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2559) ซึ่งแผนผังดังกล่าวสอดคล้องกับ ฐิติมา และคณะ (2564) กล่าวโดยสรุปว่า PLOs คือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การเรียนรู้สู่รายวิชา (CLO) รวมทั้งเชื่อมโยงกับการวางแผนการสอน วิธีการสอน การประเมิน และความสามารถของผู้เรียนหลังจบหลักสูตรในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง OBE

2.4 การมีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทส่วนใหญ่ของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรจะเป็นผู้ประเมินคุณภาพหลักสูตร และผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเป็นหลัก อาจเนื่องด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้มีจำกัด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิเชียร และคณะ (2558) พบว่า การมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตรที่มีจำกัดของสถาบันถือเป็นจุดอ่อนในการวางแผนพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่งานวิจัยนี้ศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการนับเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรสามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.5 การประยุกต์ใช้ฐานข้อมูลรายละเอียดหลักสูตรอื่น จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อดำเนินการออกแบบหลักสูตรตามแนวทาง OBE เรียบร้อยแล้ว สิ่งสำคัญลำดับต่อไป คือ การเขียนรายละเอียดข้อกำหนดต่าง ๆ ของหลักสูตรลงใน มคอ.2 ซึ่งขั้นตอนนี้ทุกหลักสูตรจะต้องดำเนินการเหมือนกัน โดยการนำผลการวิเคราะห์ การเขียนอธิบายรายละเอียดในหัวข้อเดียวกันจากหลากหลายหลักสูตรที่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบแล้วมาประยุกต์ใช้เป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างเปรียบเทียบ ทำให้หลักสูตรสามารถเข้าใจและเขียนรายละเอียดข้อกำหนดของหลักสูตรได้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยมากขึ้น ดังผลการวิจัยของ มานะชัย และคณะ (2562) ที่สนับสนุนให้มีการพัฒนาฐานข้อมูลหลักสูตรแบบออนไลน์ เพื่อจัดเก็บรายละเอียดข้อมูลหลักสูตรให้เป็นระบบเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถสืบค้นนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปได้

2.6 การทำงานเป็นทีมโดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุน การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยสนับสนุนให้การทำงานเป็นทีมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่องเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในยุคการเปลี่ยนแปลงพลิกผันจากภาวะวิกฤตและเทคโนโลยีก้าวกระโดดเช่นปัจจุบัน กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญอนันต์ (2552) ที่ชี้ให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีบริหารกระบวนการทำงานแบบทีมถือเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่การประสบความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หลักสูตรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรซึ่งตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง OBE สามารถนำแนวทางการพัฒนาหลักสูตรนี้ไปปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรตามบริบทของหลักสูตรตนให้สำเร็จได้ในลักษณะต่าง ๆ อาทิเช่น

1. การประยุกต์ใช้แผนปฏิบัติการ เพื่อนำไปวางแผนการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับบริบทของหลักสูตร โดยควรให้ความสำคัญกับระยะเวลาในการเตรียมการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำมา กำหนด PLOs ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบโจทย์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. การนำแผนผังการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของ PLOs กับ มคอ.2 มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา หรือชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงของข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องนำมาพิจารณาร่วมกัน จะทำให้หลักสูตรสามารถเตรียมข้อมูล ในกรณีที่มีการปรับแก้ไข PLOs จากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

3. การประยุกต์ใช้แนวทางการเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของหลักสูตรย้อนหลัง ซึ่งผลการวิเคราะห์ นี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาหลักสูตร เป็นข้อมูลเฉพาะที่ตรงตามสภาพการณ์จริง สามารถ นำไปใช้ในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ในการวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตร ควรมีการศึกษา เปรียบเทียบกลยุทธ์ ความท้าทายในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึง กัน รวมทั้งศึกษากระบวนการวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสในการพัฒนาของหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการค้นหาความต้องการของตลาดและลักษณะหลักสูตรที่ตอบโจทย์ผู้เรียน รวมทั้ง การศึกษาเพื่อประเมินโครงสร้าง คุณลักษณะของหลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนอง ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น การนำข้อมูลหรือผลจากการศึกษา เหล่านี้เข้าสู่กระบวนการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตรตามแผนปฏิบัติการ จะทำให้ได้หลักสูตรปรับปรุงที่ไม่เพียง ตอบโจทย์ความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปและเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการคุณภาพหลักสูตรเท่านั้น แต่ยัง ช่วยให้หลักสูตรสามารถกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์การดำเนินการและได้รับผลิตขอที่เหมาะสมทำให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจนสำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2564 สังกัดสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ และคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ อนุญาตให้เก็บข้อมูลการวิจัย และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เข้มทอง สีนวงศ์สุวรรณ รองคณบดีฝ่าย วิจัย นวัตกรรมและพันธกิจเพื่อสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาและผู้ให้ คำแนะนำตั้งแต่ต้นจนการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2558. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอน 295 ง. หน้า 12-24. [Online]. Available: <https://grad.psu.ac.th>. (สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2564).
- งานบัณฑิตศึกษา. 2564. แบบสรุปข้อมูลการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง OBE ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2564. เอกสาร ประกอบการประชุมคณะกรรมการวิชาการคณะศิลปศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา. ชูศรี วงศ์รัตน. 2560. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 13 (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม). อมรการพิมพ์. กรุงเทพมหานคร. 477 หน้า.
- ฐิตินา ญาณวงษา สมเกียรติ อินทสิงห์ สุนีย์ เงินยวง และน้ำผึ้ง อินทะเนตร. 2564. หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์: แนวทางใหม่สำหรับ หลักสูตรอุดมศึกษา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 15(2): 279-291.
- ดำรงศักดิ์ ฟาร์รุ่งสา. 2564. ประกาศบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่อง การรับข้อเสนอโครงการวิจัยหัวข้อ การประเมินผลของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและบทบาทการทำงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. [Online]. Available: <https://edoc.psu.ac.th>. (สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2564).
- ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. 2559. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา CUPT QA ฉบับปีการศึกษา 2558-2560. [Online]. Available: <http://www.qa.psu.ac.th>. (สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2564).
- บุญอนันต์ พินัยทรัพย์. 2552. องค์การกับการจัดการความรู้: ศึกษาองค์การที่ประสบความสำเร็จในภาคธุรกิจ. วารสารพัฒนบริหาร ศาสตร์. 49(1): 127-156.
- เบญจวรรณ กิสุขพันธ์. 2558. หลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา. ซีเอ็ดดูเคชั่น. กรุงเทพมหานคร. 176 หน้า.
- พิชัย แก้วบุตร. 2564. การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนตามแนวทาง Outcome-Based Education กรณีศึกษาหลักสูตร ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี. Journal of Liberal Arts Prince of Songkla University. 13(1): 236-264.

- ความท้าทายและกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE): กรณีศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษประยุกต์ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ภาควิชาภาษาและภาษาศาสตร์. 2560. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา. 129 หน้า.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2560. แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). [Online]. Available: <http://planning.pn.psu.ac.th>. (สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2564).
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2562. สภา ม.อ. เห็นชอบแผนปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษา ระยะ 4 ปี เน้นพัฒนาหลักสูตร เพิ่มโอกาสการเข้าถึงความรู้ สอดรับแนวการศึกษายุคใหม่. [Online]. Available: <https://www.psu.ac.th/th/node/9297>. (สืบค้นเมื่อ มีนาคม 2564).
- มานะชัย จันทอก ไปเสก ภาณุรัตน์ และนงนภัส สายแสง. 2562. การพัฒนาระบบฐานข้อมูล กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารวิชาการเทคโนโลยี อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 4(3): 29-38.
- มารุต พัฒนา. 2562. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย. ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร. 31 หน้า.
- รสลีย์ อักษรวงษ์ จิณณวัตร ปะโคทั้ง สิริสุตา ทองเฉลิม ทองเฉลิม ณัฐธิดาภรณ์ ขาตรี ธรณ์ศฤง อันทนาม และอรพรพร วรณทอง. 2564. การศึกษาผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 ที่มีต่อการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์. 16(1): 157-170.
- วัชรินทร์ อินทพรหม. 2562. การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 10(2): 314-333.
- วิเชียร สีหาบุตร คณิต เขียววิชัย และธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ. 2558. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในสังกัดมอานาคต. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University. 8(1): 972-987.
- สำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้. 2562. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามแนวทางของ Outcome-Based Education (OBE). [Online]. Available: <https://eila.psu.ac.th/document/download/OBE/>. (สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2564).
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. 2560. 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต. กลุ่มประชาสัมพันธ์และบริการห้องสมุด สำนักบริหารกลาง สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. [Online]. Available: <https://smart-visa.boi.go.th>. (สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2564).
- อนุวัต สงสม วัฒนา ลีลาประเสริฐศิลป์ โกมลณณิ เกตตะพันธ์ หรรษมน เพ็งหมาน และสมเกียรติ สายธนู. 2564. การพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ ตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย. วารสารมหาวิทยาลัย นราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 8(2): 147-163.
- McGill, M.E. 1977. Organization development for operating managers. American Management Association. New York. 177 pages.